

Svar på Socialdemokratiska fullmäktigegruppens och 7 andra ledamöters motion om avgiftsfri mens i Vanda

VD/12775/00.02.00.03/2021

KK/TA/ML-L/PN-M/MV/SH/MT/JT/PN/KP/MT/AP

Socialdemokratiska fullmäktigegruppen och 7 andra ledamöter lämnade in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

”Vi föreslår att Vanda stad utreder möjligheten att börja dela ut avgiftsfria mensskydd till unga och att öka hälsorådgivningen för att främja den sexuella och reproduktiva hälsan.

Det höga priset på mensskydd ger upphov till ekonomisk ojämlikhet. Detta inverkar särskilt på unga och mindre bemedlade menstruerande personer, eftersom det är fråga om en nödvändig hygienprodukt. I Finland har mensfattigdomen kommit upp särskilt när det gäller unga människor. Ingen borde behöva fundera på om den ska köpa mat eller mensskydd åt sig.

Förutom det höga priset är mensen förknippad med skam och okunskap, särskilt bland unga, vilket vi aktivt måste ta itu med i vårt samhälle. Mensfattigdomen och det stigma som är förknippat med mensen kan man minska, bland annat genom att dela ut avgiftsfria mensskydd till unga och andra som behöver sådana och samtidigt främja reproduktiv hälsa och reproduktiv kunskap och öka den öppna diskussionen i ämnet.

Man bör sträva efter att öka sexualfostran och högklassiga hälsovårdstjänster riktade till unga, så att alla har samma möjligheter att ta väl hand om sig själv, oberoende av ekonomisk, kulturell eller annan bakgrund.

Om man får mensskydd i skolorna och läroanstalterna samt behövliga anvisningar och behövlig rådgivning i hälsovården, ökar känslan av trygghet och väcks ett förtroende hos de unga om att man bryr sig om deras hälsa och välbefinnande på riktigt i vårt samhälle

Därför föreslår Socialdemokraternas fullmäktigegrupp att Vanda stad utreder möjligheten att börja dela ut avgiftsfria mensskydd till unga och mindre bemedlade och öka hälsorådgivningen för att främja den sexuella och reproduktiva hälsan.”

Stadsfullmäktige 13.12.2021 § 14

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända fullmäktigemotionen till stadsstyrelsen för beredning.

Verksamhetsområdet för social- och hälsovård konstaterar följande i sitt svar:

Till skolhälsovårdens uppgifter hör uppföljning av elevens tillväxt och utveckling samt hälsa och välfärd, och främjande av en hälsosam och trygg skolmiljö samt välbefinnandet i skolgemenskapen. I studerandehälsovården ingår primärhälsovårdens hälso- och sjukvårdstjänster. Utdelning av gratis intymhygienprodukter hör inte till skol- och studenthälsovårdens grundläggande uppgifter i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010)

Utdelningen av mensskydd i stadens grundskolor och läroanstalter på andra stadiet skulle inte nå ut till alla mindre bemedlade menstruerande Vandabor under 29 år. En del av dem som är under 29 år studerar på yrkeshögskolor och universitet och en del är inte studerande. Vanda stads studerandehälsovårdstjänster är avsedda för dem som studerar på gymnasier och läroanstalter som ger grundläggande yrkesutbildning. Studenternas hälsovårdsstiftelse erbjuder studerandehälsovård för dem som studerar på yrkeshögskolor och universitet. De personer under 29 år som inte är studerande använder t.ex. hälsostationernas och företagshälsans tjänster.

Inom skol- och studenthälsovården är det inte möjligt att övervaka och försäkra att en eventuell utdelning av gratis mensskydd skulle riktas uttryckligen till mindre bemedlade ungdomar. I den förebyggande hälsovården finns det inte heller förvaringsutrymmen som kan användas för att förvara mensskydd avsedda för gratis utdelning. Om resurser riktas till utdelningen av hygienprodukter och koordineringen av dem kan det ha en försvagande effekt på resurserna för produktionen av lagstadgade tjänster.

Skol- och studenthälsovården erbjuder, i enlighet med de grundläggande uppgifterna, hälsorådgivning angående sexualhälsa och reproduktiv hälsa för alla ungdomar. Dessutom fortsätter samarbetet med familje- och socialtjänsterna samt verksamhetsområdet för fostran och lärande med syftet att bland annat främja kunskapen för att minska det stigma som är förknippat med mensmen.

Folkpensionsanstalten (FPA) tryggar utkomsten för 17–64-åriga personer samt familjer i Finland, med hjälp av ekonomiskt utkomststöd. I lagen om utkomststöd (1997/1412) fastställs följande:

Med hjälp av utkomststödet tryggas minst den oundgängliga utkomst som en person och familj behöver för ett människovärdigt liv. (1§). I lagen fastställs vad som hör till de utgifter som täcks med en grunddel. Till dessa utgifter hör bland annat: utgifter för kost och kläder, smärre hälso- och sjukvårdsutgifter samt utgifter som beror på personlig hygien och hemmets hygien (7 §). Till utgifterna som beror på personlig hygien kan man också räkna mensskydd för flickor och kvinnor, och också rakapparater och -redskap eller andra personliga utgifter för pojkar och män. Därmed beaktar FPA redan i utkomststödet grunddel även kostnader kopplade till mens, och dessa kostnader ersätts till exempel inte ur de socialförmåner som de kommunala tjänsterna beviljat.

Inom familje- och socialtjänsterna i Vanda anser man att det är viktigt att försöka minska den skam över och okunskap om mensmen som råder bland unga samt främja reproduktiv hälsa. Familje- och socialtjänsterna samarbetar med både hälsovården och verksamhetsområdet för fostran och lärande på så sätt att klienterna hänvisas till de rätta tjänsterna och får tillgång till information.Handledning och rådgivning särskilt inom invandrarservicen och ungdomsservicen ordnas och en öppen diskussion upprätthålls särskilt i anslutning till reproduktiv hälsa och menstruation. Man samarbetar också tätt med FPA och hänvisar till deras tjänster i stor grad.

Familje- och socialtjänsterna deltar fortsättningsvis gärna i gemensamma informationskampanjer och åtgärder som syftar till att minska det stigma som är förknippat med mensmen i samarbete med

hälsovårdstjänsterna och verksamhetsområdet för fostran och lärande. Utdelning av hälso- och hygienprodukter hör ändå inte till socialarbetets lagstadgade grundläggande uppgifter.

Stadsstyrelsen 6.6.2022 § 23

Förslag av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för social- och hälsovård:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge socialdemokratiska fullmäktigegruppen och de 7 andra ledamöterna som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Stadsstyrelsen beslutade att återremittera ärendet för ytterligare beredning.

Bilaga:

- Socialdemokratiska fullmäktigegruppens och 7 andra ledamöters undertecknade motion om avgiftsfri mens i Vanda
-

Verksamhetsområdet för fostran och lärande kompletterar svaret enligt följande:

I samband med beredningen av budgeten 2022 fanns det ett förslag på korglistan angående ett pilotprojekt om utdelning av avgiftsfria mensskydd till grundskoleelever i åk 5–9 i en del skolor i Vanda. Enligt beräkningarna som gjordes utifrån förslaget skulle pilotprojektets kostnader ha uppgått till cirka 61 000 euro. Planen var att genomföra pilotprojektet i 15 % av skolorna i 10 månader under ett år. Förslaget beaktades inte i budgeten 2023.

Enligt Vandas befolkningsstatistik finns det 26 000 flickor och kvinnor i åldern 13–29 år i Vanda. Av målgruppen studerar cirka en tredjedel i Vandas grundskolor och läroanstalter på andra stadiet.

På skolorna och läroanstalterna är det inte möjligt att övervaka och försäkra att en eventuell gratis utdelning av mensskydd skulle riktas uttryckligen till mindre bemedlade ungdomar.

Verksamhetsområdet för fostran och lärande har inte tillgång till information om elevernas och studerandenas eller vårdnadshavarnas ekonomiska situation.

Verksamhetsområdet för fostran och lärande konstaterar att en utdelning av avgiftsfria mensskydd till mindre bemedlade ungdomar inte hör till de lagstadgade uppgifterna för sektorn för fostran och lärande.

Stadsstyrelsen 30.1.2023 § 20

Förslag av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för fostran och lärande:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge socialdemokratiska fullmäktigegruppen och de 7 andra ledamöterna som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 27.2.2023 § 9**Stadsstyrelsens förslag:**

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Det antecknades att socialdemokratiska fullmäktigegruppen lämnade in följande uttalande till protokollet, som understöddes av samlingspartiets, de grönas och vänsterförbundets fullmäktigegrupp:

”Mensfattigdom existerar också i Finland. I motionssvaret som getts till fullmäktige konstateras att utdelning av mensskydd enligt lagen inte hör till de lagstadgade grundläggande uppgifterna för sektorn för fostran och lärande eller socialarbetet, och inte heller till skol- och studenthälsovårdens grundläggande uppgifter enligt hälso- och sjukvårdslagen. Trots detta får inga barn eller unga i Vanda hamna i en situation där det är omöjligt att använda och få tag på bindor eller tamponger. I värsta fall kan mensfattigdomen hindra den unga personen från att gå till skolan, orsaka skam och begränsa den ungas liv.

Som en del av Vanda stads och Vanda-Kervo välfärdsområdes gemensamma främjande av välfärd och hälsa bör man uppmärksamma och bekämpa fenomenet mensfattigdom på ett effektivare sätt. Det är viktigt att förebygga mensfattigdomen såväl i läroanstalts- och skolarbetet som socialarbetet. I detta avseende kräver bristerna i de lagstadgade uppgifterna granskning och påverkansarbete.

Man bör också utreda om det till exempel finns separata undersöknings-/projektfinansieringar för främjande av ungas hälsa och välfärd, som skulle kunna användas för att främja pilotförsök med utdelning av mensskydd på vissa skolor, läroanstalter osv. i Vandaområdet.”

Bilaga:

- Socialdemokratiska fullmäktigegruppens och 7 andra ledamöters undertecknade motion om avgiftsfri mens i Vanda

Anvisningar för sökande av ändring: 2.1 Besvärsförbud

Närmare information:

Katri Kalske, biträdande stadsdirektör, fornamn.efternamn@vantaa.fi